

Ukraina sõjapõgenike elukoha registreerimisega seotud teave

09.06.2022

1. ÜLDINE INFO

Ukraina sõjapõgenikud peavad rahvastikuregistrisse kandma oma elukoha andmed **ühe kuu jooksul pärast elamisloa saamist** nagu seda teevad ka teised Eestis elamisloa alusel elavad isikud ([RRS § 69 lg 6](#)). Elamisloa nõue laieneb ka alaealisele lapsele.

Elukoha andmed tuleb esitada rahvastikuregistrisse ühe kuu jooksul elamisloa saamisest arvates ([VMS § 121](#), [RRS § 69 lg 6](#)).

Põhimõtteliselt toimub elukoha registreerimine Ukraina sõjapõgenikele samadel alustel nagu teistegi elamisluba omavate välismaalaste puhul.

Järgnevalt toome välja mõned aspektid, millele Ukraina sõjapõgenike elukoha registreerimisel erilist tähelepanu pöörata.

2. RAHVASTIKUREGISTRISSE KANTAV ELUKOHA AADRESS

Isik esitab rahvastikuregistrisse kandmiseks selle elukoha aadressi, kus ta alaliselt või peamiselt elab ([RRS § 65 lg 1](#)). Definitsioon on sama tsiviilseadustiku üldosa seadusega ([§ 14 lg 1](#)), mille kommenteeritud väljaandes on selgitatud: „Alaline elamine tähendab seda kohta, kus inimene peamiselt viibib, kus on tema kodu, st koht, millega ta on isiklikult kõige enam seotud, kus ta ööbib, puhkab, kus on tema isiklikud asjad jms. Peamiselt elamine tähendab seda, et antud kohas viibib isik rohkem kui mingis muus kohas.“^[1]

Ukraina sõjapõgeniku alalise ja peamise elukoha või püsiva viibimiskoha andmete registrisse kandmist ei mõjuta see, kas ta on „ajutisel majutusel“ või „alalisel majutusel“. Nimetatud mõisteid kasutatakse tihti hoopis seonduvalt välismaalasele rahvusvahelise

---

[1] P. Varul, I. Kull, V. Kõve, M. Käerdi „Tsiviilseadustiku üldosa seadus. Kommenteeritud väljaanne.“, Tallinn 2010, lk 62.

kaitse andmise seaduse (VRKS) [§-st 73](#) tuleneva riigi poolse rahvusvahelise kaitse saaja vastuvõtmise korraldamise kontekstis ning „ajutise majutuse“ all mõeldakse rahvusvahelise kaitse taotlejate majutuskeskuses või Sotsiaalkindlustusameti määratud kohas elamist. Isegi kui isik on [VRKS § 73](#) mõistes ajutisel majutusel, võib olla [RRS § 65 lg-le 1](#) mõistes tegemist tema alalise või peamise elamisega antud kohas, ning seega kuuluvad need elukoha andmetena rahvastikuregistrisse kandmisele.

Kohaliku omavalitsuse üksus kontrollib elukohateate saamisest arvates kümne tööpäeva jooksul elukohateates esitatud andmete ja elukohateate vastavust kehtestatud nõuetele ning kannab elukoha aadressi rahvastikuregistrisse või keeldub selle tegemisest, kui ([RRS § 84 lg 1](#)):

- isik ei ole elukohateates nimetatud eluruumi omanik ja tal puudub eluruumi kasutamiseks ruumi omaniku nõusolek või ruumi kasutamise õigust tõendav dokument (NB. keeldumise alus ei kohaldu ruumi omaniku perekonnaliikmetele, sealhulgas abikaasale, alaealisele lapsele ja töövõimetule vanemale);
- tegemist ei ole eluruumiga, välja arvatud [RRS §-s 77](#) sätestatud juhtudel;
- elukohateates esitatud andmed on puudulikud;
- isik on esitanud elukohateates valeandmeid;
- isik taotleb enda elu- või asukohaks mitteoleva ruumi aadressi kandmist rahvastikuregistrisse oma alaealise lapse või eestkostetava elukoha aadressina ja taotluse rahuldamine ei vasta taotleja alaealise lapse või eestkostetava huvidele.

Vt erisused p 4. „Elukoha registreerimine, kui isik ei ole ruumi omanik“.

3. ELUKOHA REGISTREERIMINE ALAEALISELE LAPSELE

Seadusliku esindajata lapsed

Alaealise lapse elukoha andmete olemasolu ja õigsuse eest hoolitseb tema seaduslik esindaja, kelleks on hooldusõiguslik lapsevanem või eestkostja. Kui lapsel ei ole seaduslikku esindajat, siis täidab eestkostja ülesandeid lapse elukohajärgne/hariliku viibimiskoha järgne KOV ([PKS § 176](#)).

Kui Ukraina sõjapõgenikust alaealisel lapsel puudub Eestis hooldusõiguslik vanem või eestkostja, siis lapse elukohaandmete kandmiseks on järgmised võimalused:

- **elukohateate esitab** lapse elukohajärgse/hariliku viibimiskoha järgse KOV-i esindaja;
- KOV algatus.

Seega kui sellise põgenikust lapse elukohta soovib registreerida lapse sugulane või tuttav, kes ei ole tema seaduslik esindaja, siis igal juhul tuleb selline elukohateade vastu võtta ning edasisse menetlusse kaasata KOV asutuse kui eestkostja ülesandeid täitva omavalitsuse lastekaitsetöötaja ([PKS § 176](#)).

Elukoha registreerimise menetluses on võimalik sellisel juhul kasutada ka juba KOV-ile esitatud elukohateadet ja seal olevaid andmeid (nt omaniku nõusolekut), lisades sinna näiteks vastavalt vajadusele KOV pädeva ametniku kinnituse, teatise vm dokumendi.

Arvestada tuleb konkreetse juhtumi asjaolusid ning kasutada haldusmenetluse läbiviimiseks antud erinevaid võimalusi, et lapse elukoha registreerimise menetlus oleks võimalikult sujuv ning täiendavate takistusteta. Menetluse **tulemuseks on lapse elukoha registreerimine kas elukohateate alusel või KOV algatusega.**

Praegusel ajal, kui Eestisse saabub põgenikena **seadusliku esinduseta lapsi**, on eriti oluline **teha koostööd lastekaitsetöötajatega**, et tagada lastele nende seaduslik esindus, heaolu ja õigused (teenused/toetused). Kuna selliste **laste eestkostja ülesandeid täidab kuni eestkostja määramiseni elukohajärgne/hariliku viibimiskoha järgne KOV**, siis on kõige õigem kohe elukoha registreerimise käigus, kui lapsel ja tema lähedastel toimub esmane kokkupuude eestkostja ülesandeid täitva KOV-iga, luua kontakt ja hinnata järgnevaid vajalikke tegevusi. See tagab ühelt poolt lapse esinduse, kuid samas on ka nii KOV-il kui riigil lastest vajalik ülevaade.

KOV algatusel elukoha registreerimisest ja elukoha registreerimisest juhul, kui isik ei ole ise ruumi omanik, vt punktid 4 ja 6.

Teise hooldusõigusliku vanema nõusolek

Kui **üldjuhul** on lapse suhtes ühist hooldusõigust omavate vanemate puhul lapse elukoha andmete muutmiseks **vajalik mõlema vanema nõusolek**, siis sellest on võimalik teha erand. **Erandit on võimalik teha juhul, kui vanemate ühise tahteavalduse tegemine põhjustaks lapse huvidega vastuolus oleva viivituse** ([PKS § 120 lg 3](#)).

Seda erandit on võimalik kohaldada ka Ukraina sõjapõgenikest laste puhul, et registreerida tema elukoht ilma teise vanema nõusolekuta.

Seda põhjusel, et lapse huvides on kanda tema elukoha andmed rahvastikuregistrisse, et tagada talle vajalikud teenused, kuid samas ei ole võimalik saada selleks tema teise vanema nõusolekut.

Samuti ei pruugi olla võimalik täita [PKS § 120 lõikest 3](#) tulenevat kohustust teise vanema teavitamise osas.

Ukraina sõjapõgenikust alaealine, kellele on väljastatud ajutise kaitse alusel elamisluba, ei saa ise elukohateadet esitada

Elukohateate avaldajaks on tavapäraselt tema seaduslik esindaja või viimase puudumisel KOV lastekaitsetöötaja või siis registreeritakse elukoht kohaliku omavalitsuse algatusel. Välismaalaste seaduses sätestatud haldusteovõime laiendamine Ukraina sõjapõgenikele, kellele on antud VRKS alusel elamisluba, ei kohaldu. Põgenikust alaealise haldusteovõime tuleneb VRKS-ist ning tulenevalt [VRKS § 17 lg-st 4](#) loetakse alla 18-aastast alaealiseks ja põgeniku haldusteovõimet elukoha menetluses laiendatud ei ole. Seega kohaldub [talle HMS § 12 lg 2](#), mille kohaselt alaealine ja muu piiratud teovõimega isik ei või

haldusmenetluses iseseisvalt menetlustoiminguid teha, kui seadusega ei ole ette nähtud teisiti. Samas sättes on märgitud, et seadusjärgse esinduse haldusmenetluses tagab haldusorgan.

4. ELUKOHA REGISTREERIMINE, KUI ISIK EI OLE RUUMI OMANIK

Kui isik ei ole ise ruumi omanik, siis on tal vaja elukoha registreerimiseks esitada ruumi kasutamist tõendav dokument (nt üürileping) või ruumi omaniku nõusolek ([RRS § 78](#)). Piisab ühest neist, st et kui on olemas üürileping, siis juba selle alusel registreeritakse isiku elukoht sinna aadressile ning omaniku nõusolekut täiendavalt ei ole vaja.

Juhul kui isikul puudub üürileping ja omanik ei anna siiski nõusolekut elukoha registreerimiseks, on isikul võimalik pöörduda elukoha järgse omavalitsuse poole, kes algatab elukoha andmete rahvastikuregistrisse kandmise menetluse enda algatusel (vt ka 5). Selle menetluse tulemusena kannab KOV isiku elukoha andmetena rahvastikuregistrisse:

- KOV täpsuse (omanikule kuuluva ruumi aadress kantakse lisa-aadressiks) ([RRS § 87 lg 2](#)) või
- omanikule kuuluva ruumi täpse aadressi, kui KOV-ile teadaolevalt kasutab elukohateate esitanud isik omanikule kuuluvat ruumi ([RRS § 87 lg 4](#)).

See tähendab, et **isiku elukoha aadress on võimalik kanda rahvastikuregistrisse vaatamata omaniku vastuseisule.**

Ruumi omanikele tuleb öelda, et kui isik elab juba temale kuuluvas ruumis, siis ta võimaldaks isikul ka seadusest tulenevat kohustust täita ja see tal elukohana registreerida. Omanikele võib ka üle öelda, et rahvastikuregistrisse kantud aadressid iseenesest ei anna isikule õigust kasutada aadressijärgset ruumi elukohana, kui puudub ruumi kasutamise õigus seaduses sätestatud alusel ([RRS § 65 lg 3](#)).

Samuti saab omanikku teavitada sellest, et kui isik lahkub sellest elukohast ja jätab elukoha andmed muutmata, saab ruumi omanik taotleda KOV-ilt temale kuuluvasse ruumi registreeritud isiku elukoha andmete kehtivuse lõpetamist ([RRS § 88](#), olemas ka e-teenus <https://www.rahvastikuregister.ee/>).

Majutusasutusse elukoha registreerimise kohta vt ERTA-s <https://rr.siseministeerium.ee/elukoht/ruumi-kasutamine>.

Kui tegemist on nt majutusasutusega, kuhu registreeritakse pidevalt ja suuremal arvul Ukraina sõjapõgenikke, võib majutusasutuse poolne omaniku nõusolek olla antud ka üldisemana, mitte igale isikule eraldi. Näiteks on kirjas, et omanik on nõus sel aadressil asuva hoone ruumidesse registreerima ajutise kaitse saanud Ukraina sõjapõgenikke.

Seda, kas tegemist on Ukraina sõjapõgenikuga, saab kontrollida rahvastikuregistris dokumendi sakilt (dokumendi rida - AJUTINE KAITSE, vt ka p 7).

Kui isik lahkub elukohast ja jätab andmed muutmata

Juhul kui isik on oma elukohast lahkunud, aga on jätnud elukohtaandmed muutmata, siis:

- saab ruumi omanik taotlelda KOV-ilt temale kuuluvasse ruumi registreeritud isiku elukoha andmete kehtivuse lõpetamist ([RRS § 88](#), olemas ka e-teenus www.rahvastikuregister.ee). Menetluse tulemusena isiku aadressi kehtivus lõpeb selles omavalitsuses.
- omavalitsuse/linnaosa täpsusega elukohaga isikule tuleks rõhutada, et ta kolides muudaks oma elukoha andmed uude omavalitsusse/linnaossa ning samuti on endise elukoha omavalitsusel võimalik anda teada ka teisele omavalitsusele, kuhu isik kolis, et ta viibib püsivalt nende territooriumil ([RRS § 85](#)).
- isiku elukoha andmete kehtivus lõpeb automaatselt siis, kui lõpeb tema elamisloa kehtivus.

5. ELUKOHATEATE ESITAMINE E-TEENUSES

Kui Ukraina sõjapõgenikul on e-teenuse kasutamise võimekus (elamisloakaart), saab ta elukohateate esitada ka e-teenusena (www.rahvastikuregister.ee).

E-elukohateadet saab esitada sõjapõgenikest laste osas vaid juhul, kui tema ainukesel või mõlemal hooldusõiguslikul vanemal, kelle andmed on kantud rahvastikuregistrisse, on seal olemas isikukoodid.

Seega ei saa e-teenust kasutada alaealise lapse elukoha registreerimiseks, kui kasvõi ühel rahvastikuregistrisse kantud hooldusõiguslikul vanemal puudub isikukood. Selliseid olukordi võib esineda üsna tihti, kuna sõjapõgenikust lapse sünnidokumendi andmete rahvastikuregistrisse kandmisel ja suhte loomisel Eestisse mitte saabunud vanemale isikukoodi ei looda (küll on tal rahvastikuregistris hooldusõigus).

Juhul kui e-teenuses on lapse osas võimalik elukohateade esitada (vanemate isikukoodid on olemas), kuid teise vanema nõusolekut ei ole võimalik saada, siis tuleks e-teenuses e-nõusoleku küsimise asemel lisada dokument nõusoleku või selle puudumise kohta (vt p 3 märgitud erisus).

6. ELUKOHA ANDMETE KANDMINE KOV ALGATUSEL ([RRS 11. PEATÜKK](#))

Kui KOV-i territooriumil püsivalt viibiva Ukraina sõjapõgeniku elukoha aadress ei ole kantud rahvastikuregistrisse, siis KOV üksus saab ka ise algatada elukoha aadressi rahvastikuregistrisse kandmise.

Menetluse tulemusena kantakse **rahvastikuregistrisse** siis **olenevalt olukorrast KOV/linnaosa täpsus** (sh teadaolev aadress kantakse lisa-aadressiks) **või täpne aadress**.

Kui KOV-i territooriumi püsivalt viibival isikul püsiv elukoht puudub ja mingil konkreetsel aadressil (sh majutusasutus) kavatseb ta elada vaid ajutiselt, siis on võimalik elukoht registreerida KOV algatusel KOV/Tallinnas linnaosa täpsusega ([RRS § 86](#)). [RRS § 87](#) sätestatud toimingud omaniku loa küsimiseks jääksid sellisel juhul ära, kuna isiku elukoht ei ole teada. Isikute tähelepanu tuleb juhtida sellele, et uue elamispinna leidmisel esitatakse rahvastikuregistrisse täpsed aadressiandmed.

KOV algatust on võimalik kasutada ka juhul, kui ruumi omanik ei anna enda nõusolekut elukoha andmete rahvastikuregistrisse kandmiseks (vt ka p 4).

7. UKRAINA SÕJAPÕGENIKU ERISTAMINE RAHVASTIKUREGISTRIS

Ukraina sõjapõgenikuna elamisloa saanud isikutele kantakse rahvastikuregistrisse lisaks elamisloa andmetele ka mäрге: AJUTINE KAITSE

Seega kui on vaja menetlustes teha kindlaks, kas tegemist on Ukraina sõjapõgenikuga, siis saab need andmed menetlustarkvara dokumentide sakilt dokumendi reana – AJUTINE KAITSE.

8. LISA-AADRESSI LÕPETAMINE

Kui isik tuleb registreerima elukohta, siis tuleks alati kontrollida üle ka tema rahvastikuregistrisse kantud lisa-aadressi andmed. Paljudel sõjapõgenikel on need edastatud RR-i PPA poolt elamisloa andmise menetluses ja need ei pruugi enam kehtida. Isiku lisa-aadress lõpetatakse isiku avalduse alusel registripidaja poolt. Seda saab teha elukohateate menetlusega.

TÄIENDAV INFO

Rohkemat teavet elukoha registreerimise menetluste kohta on võimalik leida rahvastikuregistrisse andmeid kandvate KOV ametnike juhiste keskkonnast ERTA: <https://rr.siseministerium.ee/elukoht>.